

Het leven van een verslaafde prostituee

Minke Dijkstra*

Als vijftienjarige las ik - en was ik diep onder de indruk van - *Het verrotte leven van Floortje Bloem*. Dit in 1982 door Yvonne Keuls uitgebrachte boek beschrijft het inmiddels klassieke verhaal van een jong meisje dat na een moeilijke jeugd via verkeerde vriendjes in de prostitutie terechtkomt en verslaafd raakt aan heroïne. Yvonne Keuls deed voor het boek een jaar veldwerk en sprak met verslaafde prostituees in Den Haag en Rotterdam. Hun verhalen verwerkte zij in haar boek. Nationaal en internationaal zijn er talloze boeken uitgegeven die het leven van prostituees weergeven. Een van de bekendste verhalen is waarschijnlijk *Christiane F. Verslag van een junkie* van Kai Hermann, in Nederland voor het eerst verschenen in 1980. Dit boek werd in 1981 verfilmd. Een andere klassieker uit de Nederlandse literatuur is *Vals licht* van Joost Zwagerman, waarin een hopeloos verliefde student zijn turbulente relatie met de verslaafde prostituee Lizzie beschrijft. In het afgelopen jaar was er veel commotie rond het door Maria Mosterd

uitgebrachte boek *Echte mannen eten geen kaas*. Mosterd zou door een loverboy gedwongen zijn tot prostitutie. Velen twijfelen eraan of Mosterd in haar boek de volledige waarheid vertelt.

Zo zijn er nog tientallen - misschien wel honderden - andere (auto)biografieën van prostituees gepubliceerd. De wereld van de prostitutie fascineert de lezer. Als een rode draad loopt middelengebruik door de levens van de prostituees en deze boeken; van alcohol en cannabis tot cocaïne en heroïne. Enerzijds worden middelen door prostituees gebruikt om het werk vol te kunnen houden, anderzijds moeten de vrouwen werken om hun middelengebruik te kunnen bekostigen.

Esther Schenk (2009). *Straatwaarde*. Amsterdam: Sijthoff. ISBN 978 90 2180 239 8, € 10,00 (midprice-editie).

In 2009 verscheen de autobiografie van Esther Schenk (een pseudoniem). *Straatwaarde* vertelt haar verhaal over zestien jaar heroïneverslaving. Esther Schenk neemt ons mee naar een middelbare school, waar zij een voorlichtingsles zal geven. Dit confronteert haar met haar eigen levensverhaal en de vragen en oor-

Verslaving veroord

* Drs. M. Dijkstra is junior onderzoeker bij het CVO te Utrecht en werkzaam bij de Huiskamer Aanloop Prostituees van De Tussenvoorziening te Utrecht. E-mail: m.dijkstra@drugresearch.nl.

delen van de jonge toehoorders. Van de eerste keer dat zij (hard)drugs gebruikte tot haar eerste ervaringen in de (tippel)-prostitutie en haar pogingen om af te kicken van de drugs, vriendjes en het straatleven. Schenk tekende haar levensverhaal op met ghostwriter Bert Muns. In *Straatwaarde* gaat Esther Schenk uitvoerig in op haar gevoelsleven en de relaties met haar eerste vriendje Chris en grote liefde Z. De afhankelijkheid die zij voelt van Chris, de onzekerheid die haar liefde voor hem met zich meebrengt en haar onzekerheid in deze relatie, dragen bij aan een verlangen naar de roes en de keuze om drugs te gebruiken. Haar eerste kennismaking met harddrugs vindt plaats buiten haar vriend om. En als Chris langere tijd vastzit, komt Esther in aanraking met heroïne en gaat zij meer gebruiken. De relatie met Chris gaat sterk achteruit als hij na zijn gevangenisperiode steeds agressiever wordt en zijn psychische problemen verergeren. Esther vertrekt met een nieuwe vriendin naar winkelcentrum Hoog-Catharijne in Utrecht. Dit is de plek waar zij Z. leert kennen en de twee innig verliefd raken. Deze relatie zal lange tijd stand houden en kent hoge pieken en diepe dalen. Uit de beschrijving van haar relatie met Z. komt naar voren hoe hun relatie invloed heeft op haar greep naar drugs, terwijl de drugs op hun beurt weer invloed hebben op de turbulentie in deze relatie en hun leven. Uiteindelijk werkt Esther avond aan avond op de tippelzone, om geld voor drugs voor hen beiden te verdienen. Maar zij beschrijft ook hoe gezellig Z. en zij het samen kunnen hebben, wanneer zij in hun eigen huisje

samen de drugs bereiden en gebruiken. De schrijfster gebruikt haar relaties niet als excus of verklaring voor het drugsgebruik. Wel wordt duidelijk hoe haar relaties invloed hebben op haar geestesgesteldheid; wat haar gebruik in de hand werkt.

Waar het werken in de prostitutie eerst zo makkelijk lijkt - veel geld verdienen in korte tijd, terwijl zij nauwelijks iets hoeft te doen - eindigt haar carrière daarin met klanten die haar mishandelen, misbruiken en zonder te betalen uit de auto gooien. Het leven en haar jarenlange verslaving eisen een hoge tol. Meermaals verblijft ze in een verslavingskliniek, waar zij langzaam opbloeit maar uiteindelijk toch weer terugvalt in haar oude leven. Geestelijk en lichamelijk takelt zij steeds verder af. Het keerpunt komt na een laatste terugval. 'Zelf heb ik geen idee hoe snel ik bergafwaarts ga', schrijft Schenk, 'maar het is angstaanjagend. Drie weken ben ik weg uit Austerlitz en ik ben er erger aan toe dan ooit. Als je clean geweest bent heb je niet veel tijd nodig om jezelf volledig te gronde te richten. (...) Af en toe zie ik mensen geschrokken naar me kijken en dan gauw in een boog om me heen lopen (...).'
Deze biografie vertelt opnieuw het klassieke verhaal van een jong meisje dat na een moeilijke jeugd via verkeerde vriendjes in de prostitutie terechtkomt en verslaafd raakt aan heroïne, maar het is een verhaal dat opnieuw vele mensen diep onder de indruk zal doen raken. Esther vindt uiteindelijk de kracht om te stoppen en het gewone leven weer op te pikken. Waar, zoals gezegd, de nadruk nu ligt op gevoelens en relaties, had het

verhaal van Schenk wat mij betreft uitgebreid mogen worden met een uitvoerigere beschrijving van de setting waarin dit allemaal plaatsvond.

Het tv-programma *Netwerk* besteedde onlangs aandacht aan het verhaal van Esther Schenk. Samen met *Netwerk* bezocht Esther plekken die een belangrijke

rol speelden in haar leven en haar boek, zoals het inloopcentrum, het Utrechtse Moreelsepark en de tippelzone. In de documentaire komt ook haar familie aan het woord. (De uitzending kan nog worden bekeken via *Uitzending gemist*.)